

УДК 340.111.5:061.2(477)

С. І. Субота**ЗАКОНОМІРНОСТІ ВПЛИВУ ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА ФОРМУВАННЯ ПРАВООХОРОННОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ**

Встановлено і проаналізовано закономірності впливу інститутів громадянського суспільства на формування правоохоронної політики держави.

З'ясовано, що будь-який інститут громадянського суспільства незалежно від його виду безпосередньо або опосередковано впливає на формування правоохоронної політики держави. Доведено, що факт існування закономірностей безпосереднього впливу політичних партій на формування правоохоронної політики держави випливає із їх дуалістичної природи та напрямків діяльності. Закономірності опосередкованого впливу недержавних засобів масової інформації та інших інститутів громадянського суспільства, що здійснюють моніторинг за діяльністю органів державної влади, неурядових правозахисних організацій тісно пов'язані з особливостями їх діяльності.

Ключові слова: громадянське суспільство, суспільство, правоохоронні органи, політика, політика держави, правоохоронна політика.

Актуальність дослідження. Суспільно-політичні системи сучасних демократичних країн характеризуються, перш за все, розвиненим громадянським суспільством, яке здатне тим чи іншим способом впливати на політику держави. При цьому громадянське суспільство впливає на здійснення і формування правоохоронної політики держави не безпосередньо, а через свої інститути. Саме інститути громадянського суспільства здійснюють контроль за діяльністю правоохоронних органів держави, оцінюють ефективність їх роботи, беруть активну участь у формуванні та здійсненні правоохоронної політики держави.

Стан дослідження. В юридичній науковій літературі громадянське суспільство та його інститути у своїх роботах досліджували С. М. Гусаров, М. О. Баймуратов, Т. Ю. Дашо, В. М. Кравчук, О. С. Лютюк, М. П. Орзіх, О. В. Петришин, В. Ф. Погорілко, С. П. Соляр, Ю. М. Тодика, О. Ф. Фризький та ін. У свою чергу, сутність та особливості правоохоронної політики держави були предметом наукових досліджень І. В. Арістової, О. М. Бандурки, О. І. Безпалової, О. Ф. Волчан, М. П. Гетьманчука та ін. Однак закономірності впливу інститутів громадянського суспільства на формування правоохоронної політики держави не були метою наукових досліджень і потребують, на нашу думку, спеціального загальнотеоретичного аналізу. У зв'язку з тим у цій статті автор поставив за **мету** встановити і проаналізувати закономірності впливу інститутів громадянського суспільства на формування правоохоронної політики держави.

Виклад основного матеріалу. Інститут громадянського суспільства – це не лише абстрактне, гносеологічне поняття, яке має форму

конкретної групи людей, що об'єднані спільними інтересами. Інститут громадянського суспільства – це частина суспільного утворення держави, яка реалізує свої інтереси шляхом участі у різних сферах її діяльності і життєзабезпечення [1, с. 82].

Аналіз сутності поняття «інститути громадянського суспільства» свідчить про те, що, по-перше, вони є структурними елементами громадянського суспільства, які не створені державою та її органами. По-друге, інститути громадянського суспільства створюються і діють задля задоволення завдань і цілей громадянського суспільства. По-третє, інститути громадянського суспільства впливають на формування та здійснення державної правоохоронної політики.

У контексті дослідження закономірностей впливу інститутів громадянського суспільства на формування державної правоохоронної політики, на наш погляд, доцільно зазначити, що будь-який інститут громадянського суспільства незалежно від його виду безпосередньо або опосередковано впливає на формування правоохоронної політики держави. Хоча якість такого роду впливу буде, на наш погляд, різною за рівнем і ступенем.

Серед інститутів громадянського суспільства, що впливають на формування правоохоронної політики держави, на нашу думку, провідне місце займають політичні партії.

Аналіз змісту поняття «політична партія» дає підстави стверджувати, що, по-перше, політичні партії є основним інститутом політичної системи, який на сучасному етапі розвитку в Україні громадянського суспільства визначає напрямки та цілі його загальнонаціональних перетворень. По-друге, політична партія є різновидом громадських об'єднань, певною організацією, яка орієнтована на досягнення конкретних цілей, реалізацію політичних завдань через вибори до представницьких органів влади.

Політичні партії разом із державою є центральними елементами політичної системи. Як елементи однієї системи політичні партії і держава, державні органи взаємодіють. Взаємодіє органи державної влади з політичними партіями є одним з основних і визначальних чинників розвитку та функціонування політичної системи в цілому та її складових, а через ефективність управлінської роботи державних органів вони суттєво впливають на розбудову та розвиток громадянського суспільства [2, с. 127]. Політичні партії як окремі інститути громадянського суспільства створюють реальну можливість для участі громадян у вирішенні державних питань загального та місцевого значення.

На відміну від інших об'єднань громадян політичні партії покликані, з одного боку, представляти, захищати інтереси окремих спільнот, а з іншого – виявляти у різних групових, корпоративних інтересах елементи, які мають значення для їх підняття і реалізації на загальнодержавному рівні [3, с. 508].

Іншими словами, політичні партії виконують, так би мовити, посередницьку роль між громадянським суспільством і державою та її політикою у правоохоронній сфері. Політичні партії як представники політичних інтересів окремої спільноти людей в результаті своєї діяльності реалізують конкретний напрямок розвитку держави у правоохоронній сфері. При цьому у процесі своєї діяльності політичні партії тісно взаємодіють із громадськістю, вивчаючи її настрої, інтереси, вимоги до державної політики у правоохоронній сфері, і на підставі отриманої інформації роблять відповідні узагальнення, які екстраполюють на загальнодержавний рівень. Саме завдяки реалізації цієї ролі, на нашу думку, політичні партії можуть впливати на формування і здійснення правоохоронної політики держави.

У свою чергу, участь політичних партій у парламентській діяльності є для них тим засобом вираження загального інтересу в різноманітних групових інтересах, який може бути покладений в основу загальнодержавної політики [3, с. 508] і правоохоронної політики держави в тому числі.

Спираючись на викладене, вважаємо за доцільне підкреслити, що закономірності впливу політичних партій на правоохоронну політику держави, на наш погляд, пояснюються їх дуалістичною природою. З одного боку, політичні партії являють собою елемент громадянського суспільства, а з іншого – вони є частиною державного механізму.

У цьому контексті, на наш погляд, цікавим є судження Д. В. Чижова про те, що політична партія своїм корінням тісно пов'язана з громадянським суспільством, де виникають і формуються групові інтереси. Водночас автор зазначає, що через свої керівні інстанції політична партія «вростає» в механізм державної влади. Такі властивості політичної партії, на думку вченого, надають останній якостей агента з двостороннім зв'язком між громадянським суспільством і державою [4, с. 53].

Тобто соціально-політична природа партії як окремого інституту громадянського суспільства та політичної системи певною мірою обумовлює її вплив на політику держави в цілому та правоохоронну політику держави зокрема. Політична партія акумулює і ретранслює (доводить до відома держави) погляди громадянського суспільства щодо структури, призначення, основних завдань, принципів, засобів, способів діяльності правоохоронної системи тощо.

Крім виконання зазначеної функції передачі інтересів громадянського суспільства державі, політичні партії у межах своєї діяльності тією чи іншою мірою реалізують власні партійні інтереси [4, с. 53]. Одним із основних інтересів будь-якої політичної партії є отримання, утримання і здійснення влади шляхом «делегування» своїх представників на ключові посади в державі. Втілення в життя цієї мети політичної партії є можливим лише за підтримки її громадянським суспільством у процесі відкритої боротьби з іншими партіями в електоральному процесі.

У результаті перемоги тієї чи іншої політичної партії на виборах загальнодержавного чи місцевого рівнів їх представники входять до складу відповідних органів державної влади, котрі у процесі здійснення власних функцій реалізують політичну програму партії, формують правоохоронну політику держави.

З огляду на зазначене вважаємо за доцільне констатувати, що вплив політичних партій на правоохоронну політику держави виявляється в окремих напрямках діяльності цього інституту громадянського суспільства.

Так, представники політичних партій беруть участь у роботі органів державної влади та місцевого самоврядування. У сучасній державі окремі індивіди мають можливість вплинути на політичне життя, політику держави у правоохоронній сфері через політичні партії, які представляють і захищають інтереси певних соціальних груп населення. При цьому політичні партії узагальнюють абстрактні інтереси частини громадянського суспільства і формулюють їх у чіткі вимоги та програмні положення. Такого роду вимоги і програмні положення лобіюються представниками партії у подальшій її діяльності, стають частиною державної політики у сфері правоохоронної діяльності.

Окрім представницької функції, політичні партії як відносно відокремлені інститути громадянського суспільства розробляють напрямки політичного курсу розвитку країни, програму внутрішньої і зовнішньої політики [5, с. 485]. Положення такого роду програм політична партія здійснює у разі приходу до влади, перемоги на виборах (реалізації виборчої функції).

Таким чином, громадяни, які підтримали ту чи іншу політичну партію і її політичних діячів у передвиборній кампанії, автоматично обирають і підтримують той чи інший політичний курс розвитку держави. Відповідно, у подальшій своїй державно-політичній діяльності представники політичної партії реалізують положення політичних програм у всіх сферах суспільного життя на загальнодержавному рівні.

Перемога на виборах надає можливість політичній партії відстоювати обраний політичний курс розвитку країни у правоохоронній сфері шляхом формування відповідних органів державної влади (Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Конституційного Суду України тощо) зі своїх однодумців або за їхньою участю (реалізація функції здійснення влади).

Факт обрання, призначення на посаду того чи іншого державного органу безпосередньо пов'язаний із моментом виникнення державно-владних повноважень у представника політичної партії. Він у процесі здійснення функцій державного органу, на посаді в якому перебуває, використовуючи державно-владні повноваження, реалізує політичну програму партії.

Так, приміром, народні депутати, голосуючи за нормативно-правові акти, що стосуються державної політики у правоохоронній

сфері, беруть до уваги політичний курс своєї партії. І їхнє голосування залежить від партійної політичної програми розвитку держави та громадянського суспільства, основних сфер його життя.

Вищевикладені напрямки діяльності політичної партії, на нашу думку, наочно свідчать про існування певних закономірностей впливу даного інституту громадянського суспільства на формування правоохоронної політики держави. При цьому слід окремо відмітити, що такого роду вплив політичної партії на формування правоохоронної політики держави, на нашу думку, повинен бути визначний як безпосередній.

Одним із інститутів громадянського суспільства є недержавні засоби масової інформації.

Обізнаність громадян України щодо правоохоронної політики держави залежить від їх достатньої проінформованості через засоби масової інформації (телебачення, радіомовлення, газети, журнали, мережу Інтернет та ін.) [6, с. 21].

Інформація передається через засоби масової інформації. Засоби масової інформації можуть бути засновані на державній та недержавній власності. Звернімо окремо увагу на те, що інститутами громадянського суспільства є саме недержавні засоби масової інформації.

Засоби масової інформації є інструментом формування свідомості людей, сприяють формуванню їх ідеологічних, політичних, економічних, естетичних уявлень, установок, які є актуальними з точки зору соціальних суб'єктів [7, с. 104]. Тобто засоби масової інформації тією чи іншою мірою впливають на формування політичної свідомості людей, а отже, і громадянського суспільства та держави.

За допомогою засобів масової інформації здійснюється моніторинг діяльності органів державної влади з боку організацій громадського сектора. Т. Крушельницька та Є. Ралдугін визначають моніторинг влади як систематичне збирання інформації про конкретні проблеми, питання, сферу, галузь, сектор або діяльність державного спрямування, а також систематизацію, узагальнення та аналіз інформації; доведення результатів до всіх зацікавлених суб'єктів державно-управлінських відносин, їх оприлюднення. Автори наголошують, що основним завданням громадського моніторингу влади є отримання вірогідної, повної, об'єктивної та своєчасної інформації, її системний аналіз та оцінка з метою підготовки умов для вироблення пропозицій і прийняття рішень щодо формування й реалізації державної політики з важливих соціально-економічних проблем [8, с. 248].

У зв'язку з тим маємо підстави відмітити, що недержавні засоби масової інформації виконують комунікативну функцію в державі і громадянському суспільстві. Вони на підставі повної, вірогідної, об'єктивної оцінки рішень органів державної влади надають інформацію громадськості стосовно формування та реалізації державної політики у правоохоронній сфері.

Крім того, засоби масової інформації активно залучають громадськість до обговорення політики у правоохоронній сфері та пошуку оптимальних напрямків її розвитку, вироблення ефективних рішень державної влади у даній сфері життя. Шляхом обговорення конкретних ситуацій у правоохоронній сфері суспільного життя формується суспільна думка стосовно виду і змісту моделі організації та функціонування правоохоронних органів. У подальшому ця суспільна думка закономірно впливає на формування правоохоронної політики держави, оскільки виражає потреби громадянського суспільства.

Таким чином, недержавні засоби масової інформації, з одного боку певною мірою створюють сприятливі умови для ефективної взаємодії органів державної влади та інститутів громадянського суспільства, а з іншого боку забезпечують постійно діючий зворотний зв'язок між інститутами громадянського суспільства і державними органами. Це, у свою чергу, на наш погляд, обумовлює підвищення ефективності роботи органів державної влади у всіх сферах суспільного та державного життя, надає можливість інститутам громадянського суспільства впливати на правоохоронну політику держави.

У даному контексті окремо зазначило, що недержавні засоби масової інформації реалізують право громадян на отримання достовірної і повної інформації, є інструментом досягнення суспільного консенсусу, забезпечують прозорість дій влади. Іншими словами, саме недержавні засоби масової інформації покликані забезпечити реальну можливість громадянського суспільства брати участь у формуванні правоохоронної політики держави. Однак для цього вони повинні бути незалежними від впливу державних органів, фінансової еліти.

Цілком логічно, на наш погляд, припустити, що недержавні засоби масової інформації не можуть бути повністю незалежними від держави, адже вони створюються, реєструються та діють на підставі норм права, які приймають державні органи (держава). Проте говорячи про їх незалежність, ми маємо на увазі, що недержавні засоби масової інформації повинні повно, вірогідно та об'єктивно надавати інформацію громадськості, а не лобіювати інтереси окремих зацікавлених осіб.

Слід окремо відмітити, що, крім засобів масової інформації, моніторинг за діяльністю органів державної влади здійснюють організації громадянського суспільства, діяльність яких регулюється законодавством. До їх числа необхідно віднести: аналітичні центри, спеціально створені моніторингові комітети, профспілки, творчі спілки, політичні партії, громадські ради, громадські колегії, органи самоорганізації населення тощо [8, с. 251].

З огляду на зазначене вважаємо за необхідне констатувати, що збирання, аналіз та узагальнення інформації у правоохоронній сфері здійснюють не лише засоби масової інформації, а й інші інститути громадянського суспільства, які проводять моніторинг за діяльністю

органів державної влади. Тобто, крім недержавних засобів масової інформації, й інші інститути громадянського суспільства (що здійснюють моніторинг за діяльністю органів державної влади) впливають на формування правозахоронної політики держави.

У контексті аналізу закономірностей впливу інститутів громадянського суспільства на формування правозахоронної політики держави, на наш погляд, необхідно окремо звернути увагу на неурядові правозахисні організації.

На думку В. М. Кравчук, основною метою правозахисних організацій є здійснення захисту прав і свобод людини від державного свавілля шляхом контролю за дотриманням зазначених прав і свобод людини державними органами та посадовими особами всіх рівнів, створення ними системи гарантій щодо реалізації цих прав, з одного боку, а з іншого – допомога державним органам у здійсненні взаємного обміну інформацією про порушення прав і свобод людини [9, с. 163]. Таким чином, науковець зазначає, що одним із основних завдань діяльності правозахисних організацій є забезпечення обміну інформацією про порушення прав і свобод людини і громадянина між державними органами та громадянським суспільством.

Виходячи з вищезазначеного, маємо підстави підкреслити, що неурядові правозахисні організації як відносно відокремлений інститут громадянського суспільства забезпечують здійснення комунікативної функції між державою і громадянським суспільством. Це, у свою чергу, дає нам підстави стверджувати: неурядові правозахисні організації опосередковано впливають на формування правозахоронної політики держави.

Закономірності впливу неурядових правозахисних організацій, на нашу думку, слід проаналізувати через окремі їх види.

Одним з інститутів громадянського суспільства, який належить до неурядових правозахисних організацій, є адвокатура.

Інститут адвокатури в юридичній науковій літературі вважається ядром правозахисного механізму, який визначає соціальне і практичне значення всієї правозахисної системи [10, с. 38]. Саме адвокатура об'єднує окремі елементи правозахисного механізму і забезпечує взаємозв'язки між ними. Показово, що адвокатура є незалежним інститутом громадянського суспільства, публічною корпорацією професійних юристів, яка покликана брати участь у здійсненні правосуддя і надавати на професійній основі кваліфіковану правову допомогу, виконуючи покладену на неї публічно-правову функцію – контроль за дотриманням державою гарантій прав і свобод людини і громадянина [11, с. 5]. Тобто адвокатура є одним з інститутів громадянського суспільства, який здійснює функцію контролю громадськості за діяльністю державних органів у сфері реалізації прав і свобод людини і громадянина.

Характерним для діяльності даної неурядової правозахисної організації є те, що при наданні адвокатурою кваліфікованої юридичної

допомоги, з одного боку, є присутнім приватний інтерес (відновлення порушеного права конкретного довірителя), а з іншого – публічний інтерес (інтерес усього суспільства в цілому). Публічний інтерес адвокатури виражається у встановленні режиму законності, своєчасному припиненні порушень прав і свобод громадян, відновленні порушеного права і попередженні таких порушень в майбутньому. Саме публічний інтерес обумовлює значною мірою соціальний статус адвокатури як інституту громадянського суспільства [11, с. 5]. Таким чином, адвокатура як вид неурядової правозахисної організації та інститут громадянського суспільства на індивідуальному рівні захищає права та законні інтереси конкретного суб'єкта права. Водночас на загальному рівні діяльність адвокатури є однією з гарантій забезпечення законності і правопорядку в суспільстві та державі.

У зв'язку з тим, що правоохоронна політика держави спрямована на забезпечення режиму законності у суспільно-державному житті, а також на захист прав, свобод і законних інтересів громадян, ми маємо підстави зазначити, що адвокатура в процесі своєї діяльності впливає на правоохоронну політику держави.

Вплив адвокатури на формування правоохоронної політики держави, на нашу думку, певною мірою обумовлений її місцем у механізмі правозастосування та правосуддя держави. Адвокатура є активним учасником механізму правозастосування, і більше того, займаючи самостійне місце у механізмі правосуддя, адвокатура виконує важливу функцію суспільного контролю в цій сфері [12, с. 54].

Слід окремо звернути увагу на те, що внаслідок участі адвокатури у правозастосовному та судовому процесі, у цього інституту громадянського суспільства накопичується юридична практика у цих сферах юридичної діяльності. Такого роду юридична практика впливає на політику держави шляхом реалізації сигнально-інформаційної функції.

Колектив авторів підручника з юридичної деонтології під керівництвом О. В. Петришина визначає сутність сигнально-інформаційної функції юридичної практики у встановленні необхідності та доцільності внесення змін до чинного законодавства, вдосконалення правового регулювання певних суспільних відносин [13, с. 165]. З огляду на зазначене ми маємо підстави констатувати, що юридична практика адвокатури опосередковано здійснює вплив на зовнішню та внутрішню правоохоронну політику держави.

Отже, узагальнюючи вищевикладене, маємо підстави зробити певні **ВИСНОВКИ**.

Громадянські інститути є структурними елементами громадянського суспільства, які не створені державою та її органами. Інститути громадянського суспільства створюються і діють задля задоволення завдань і цілей громадськості.

Будь-який інститут громадянського суспільства незалежно від його виду безпосередньо або опосередковано впливає на формування правоохоронної політики держави.

Факт існування закономірностей безпосереднього впливу політичних партій як інституту громадянського суспільства на формування правоохоронної політики держави впливає з їх дуалістичної природи та напрямків діяльності.

Закономірності опосередкованого впливу недержавних засобів масової інформації, інститутів громадянського суспільства, що здійснюють моніторинг за діяльністю органів державної влади, неурядових правозахисних організацій (у тому числі адвокатури) тісно пов'язані з особливостями їх діяльності.

Список використаних джерел: 1. Половинкин В. А. Социальный механизм взаимодействия полиции и институтов гражданского общества : дис. ... д-ра социол. наук : 22.00.08 / Половинкин. – СПб., 2014. – 232 с. 2. Годзюр М. В. Теоретико-понятійні аспекти взаємовідносин органів державної влади з політичними партіями / М. В. Годзюр // Економіка та держава. – 2010. – № 11. – С. 127–133. 3. Поклонська О. Ю. Взаємодія інститутів громадянського суспільства та демократичної правової держави в Україні / О. Ю. Поклонська // Форум права. – 2009. – № 3. – С. 506–512 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2009_3_78.pdf. 4. Чижов Д. В. Российские политические партии: между гражданским обществом и государством / Д. В. Чижов. – М. : РОССПЭН, 2008. – 224 с. 5. Загальна теорія держави та права : підруч. для студентів юрид. ВНЗ / [М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін.] ; за ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина. – Харків : Право, 2009. – 584 с. 6. Хариш М. С. Про правову обізнаність громадян України щодо сфери діяльності інститутів громадянського суспільства / М. С. Хариш // Митна справа. – 2014. – № 1 (91), ч. 2, кн. 2. – С. 20–25. 7. Гришин О. Е. Инструментальная функция средств массовой информации и блогосферы в политическом пространстве / О. Е. Гришин, А. А. Воронова // PolitBook. – 2012. – № 1. – С. 100–111. 8. Крушельницька Т. Деякі аспекти моніторингу діяльності органів державної влади щодо співпраці з інститутами громадянського суспільства в Україні / Тетяна Крушельницька, Євген Ралдугін // Вісник Національної академії державного управління. – 2009. – № 1. – С. 245–257. 9. Кравчук В. М. Взаємовідносини громадських організацій і держави в умовах формування громадянського суспільства в Україні (теоретико-правові аспекти) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Кравчук Валентина Миколаївна. – Київ, 2008. – 238 с. 10. Обловацька Н. О. Адвокатура України – інститут громадянського суспільства / Н. О. Обловацька // Адвокат. – 2011. – № 10 (133). – С. 37–40. 11. Козьмініх А. В. Роль інституту адвокатури в реалізації правозахисної функції громадянського суспільства : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Козьмініх Альона Віталіївна. – Одеса, 2008. – 18 с. 12. Прилуцький С. В. Адвокатура як інститут громадянського суспільства в умовах становлення правової держави [Електронний ресурс] / С. В. Прилуцький // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2010. – № 12. – С. 47–55. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/bmju_2010_12_9.pdf. 13. Юридична деонтологія : підручник / С. П. Погребняк, О. О. Уварова, Г. О. Христова та ін. ; за заг. ред. О. В. Петришина. – Харків : Право, 2014. – 248 с.

Надійшла до редколегії 06.10.2015

Суббота С. И. Закономерности влияния институтов гражданского общества на формирование правоохранительной политики государства

Установлены и проанализированы закономерности влияния институтов гражданского общества на формирование правоохранительной политики государства.

Определено, что любой институт гражданского общества независимо от его вида прямо или косвенно влияет на формирование правоохранительной политики государства. Доказано, что факт существования закономерностей непосредственного влияния политических партий на формирование правоохранительной политики государства объясняется их дуалистической природой и направлениями деятельности. Закономерности опосредованного влияния негосударственных средств массовой информации и других институтов гражданского общества, осуществляющих мониторинг за деятельностью органов государственной власти, неправительственных правозащитных организаций тесно связаны с особенностями их деятельности.

Ключевые слова: гражданское общество, общество, правоохранительные органы, политика, политика государства, правоохранительная политика.

Subota S. I. Regularity of civil society's impact on the formation of law enforcement policy of the state

The author has established and analyzed regularity of civil society's impact on the formation of law enforcement policy of the state.

The attention has been paid to the fact that civil institutions are structural elements of civil society that are not created by the state and its agencies. The institutions of civil society are created and act to meet the tasks and objectives of the public.

It is established that any institution of civil society regardless of its type affects directly or indirectly on the formation of law enforcement policy of the state.

It is proved that the fact of existence of regularity of the direct influence of political parties as an institution of civil society on the formation of law enforcement policy of the state follows from their dualistic nature and ways of activities.

Regularity of indirect impact of private mass media, civil society institutions that monitor the activities of public authorities, non-governmental human rights organizations is closely associated with the peculiarities of their activities.

Keywords: civil society, society, law enforcement agencies, politics, state policy, law enforcement policy.

